

**ZBORNICA ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE SLOVENIJE –
ZVEZA STROKOVNIH DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV SLOVENIJE**

Ob železnici 30 A, 1000 Ljubljana

Tel: 01 544 54 80, e-pošta: tajninstvo@zbornica-zveza.si

Št.: 740-7/19-1

Datum: 5. 6. 2019

ZADEVA: Mnenje Zbornice – Zveze o aktivnostih intravenozne terapije

Spoštovani,

Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Zbornica – Zveza) je prejela vprašanje Ortopedske bolnišnice Valdoltra o kompetencah izvajalcev zdravstvene nege, v katerem navajate, da je v bolnišnici zakrožil dopis z naslednjo vsebino:

»Včeraj je učenka srednje šole imela na praktičnem delu mature za nalogo: Priprava infuzijske raztopine z dodanim Insulinom in aplikacijo v že nastavljen i. v. kanal. Torej ne bo držalo, da se TZN ne učijo v šoli aplikacije i. v. terapije ... Priprava infuzijske tekočine, ki ji je morala dodati določeno dozo Insulina je težja, kot dodati že pripravljeno ampulo analgetika ali antibiotika.« Postavljeno je še vprašanje, zakaj bi torej morale vso i. v. terapijo pripravljati in aplicirati dipl.m.s. in posledično delati v turnusih in dežurstvih?»

V zvezi s posredovanim dopisom prosite za pojasnilo, kaj sme tehnik zdravstvene nege dejansko na področju aplikacije intravenozne terapije samostojno izvajati. V nadaljevanju vam posredujemo mnenje.

Zakon o zdravstveni dejavnosti (Uradni list RS, št. 23/05 – uradno prečiščeno besedilo, 15/08 – ZPacP, 23/08, 58/08 – ZZdrS-E, 77/08 – ZDZdr, 40/12 – ZUJF, 14/13, 88/16 – ZdZPZD, 64/17 in 1/19 – odl. US, v nadaljnjem besedilu ZZDej) v 55. členu določa, da lahko zdravstveni delavec samostojno opravlja vsako delo, za katero ima ustrezno izobrazbo in je zanj usposobljen ter ima na razpolago ustrezno opremo. Za svoje delo prevzema etično, strokovno, kazensko in materialno odgovornost.

V skladu s 45. členom ZZDej morajo zdravstveni delavci in zdravstveni sodelavci opravljati zdravstveno dejavnost v skladu s sprejeto zdravstveno doktrino in s kodeksom medicinske deontologije oziroma z drugimi strokovnimi in etičnimi kodeksi. Zdravstveno dejavnost lahko opravljajo samo tisti zdravstveni delavci, ki imajo ustrezno strokovno izobrazbo, so strokovno usposobljeni za samostojno opravljanje dela v svojem poklicu in izpolnjujejo druge pogoje (kvalifikacija), določene s tem zakonom in z drugimi predpisi (62. člen ZZDej).

ZZDej delovno področje posameznih zdravstvenih delavcev prepušča ureditvi v podzakonskem aktu, ko v tretjem odstavku 62. člena določa, da minister, pristojen za zdravje, predpiše seznam poklicev za zdravstveno dejavnost, v katerem so določeni poklici zdravstvenih delavcev in zdravstvenih sodelavcev, njihovo delovno področje in stopnje zahtevnosti dela na področju zdravstvene dejavnosti.

Na podlagi omenjenega zakonskega pooblastila je bila izdana Odredba o seznamu poklicev v zdravstveni dejavnosti (Uradni list RS, št. 4/14), ki določa seznam poklicev zdravstvenih delavcev, njihovo kvalifikacijo, delovno področje in poklicne dejavnosti (kompetence) na področju zdravstvene dejavnosti.

Kompetence vseh v odredbi navedenih izvajalcev zdravstvene nege so relativno splošno opredeljene in ne omogočajo podrobnejše razmejitev posameznih poklicnih aktivnosti med različnimi profili v zdravstvu in zdravstveni negi.

Zbornica – Zveza kot stroka zdravstvene nege je v pomoč jasno opredeljenim in konkretiziranim poklicnim aktivnostim izdala strokovni dokument **Poklicne aktivnosti in kompetence v zdravstveni in babiški negi** (2008), ki ga je sprejela stroka zdravstvene nege in je bil s strani Ministrstva za zdravje in Vlade Republike Slovenije na podlagi Aneksa h Kolektivni pogodbi za zaposlene v zdravstveni negi (Uradni list RS, št. 107/11) prepoznan kot veljavni strokovni dokument za opredelitev ter razmejitev poklicnih aktivnosti in kompetenc na področju zdravstvene nege.

Na podlagi četrtega odstavka 38. člena Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zdravstveni dejavnosti (Uradni list RS, št. 64/17, v nadaljnjem besedilu: ZZDej-K) je Razširjeni strokovni kolegij za zdravstveno in babiško nego v sodelovanju z Zbornico – Zvezo dne 17. 5. 2019 na podlagi soglasja ministra za zdravje Aleša Šabedra sprejel dokument **Poklicne kompetence in aktivnosti izvajalcev v dejavnosti zdravstvene nege**.

Poklicne kompetence in aktivnosti izvajalcev v dejavnosti zdravstvene nege so na podlagi zakonskega pooblastila, opredeljenega v 38. členu ZZDej-K, strokovni dokument, ki opredeljuje kompetence in poklicne aktivnosti različnih poklicnih skupin izvajalcev zdravstvene nege pri izvajalcih zdravstvene dejavnosti v R Sloveniji.

V skladu z določili dokumenta **Poklicne kompetence in aktivnosti izvajalcev v dejavnosti zdravstvene nege** (2019), enako pa določa tudi dokument Poklicne aktivnosti in kompetence v zdravstveni in babiški negi (2008), je izvedba **intravenozne terapije** (aplikacija i. v. zdravila, nastavitve periferne intravenozne poti, skrb za prehodnost intravenozne poti, odstranitev perifernih žilnih pristopov, priprava, namestitve, menjava in odstranitev različnih sistemov in konektov za aplikacijo zdravil, učinkovin, krvi in krvnih pripravkov, menjava sistemov za invazivno merjenje tlaka, odvzem krvi iz venskega katetra in iz žile, odvzem krvi iz arterijskega katetra) v pristojnosti **diplomirane medicinske sestre**.

Poklicne aktivnosti in kompetence v zdravstveni in babiški negi **tehnikov zdravstvene nege** na področju intravenozne terapije so: opazovanje vbodnih mest, uravnavanje hitrosti pretoka infuzijskih raztopin, odstranitev različnih sistemov za aplikacijo zdravil, učinkovin, krvi in krvnih pripravkov, odstranitev intravenske kanile.

Dokument **Poklicne kompetence in aktivnosti izvajalcev v dejavnosti zdravstvene nege** (2019) je pri opredeljevanju kompetenc in poklicnih aktivnosti izjemno natančen in pri **opredeljevanju kompetenc** tehnikov zdravstvene nege **izhaja** iz obstoječega **formalnega izobraževanja** za pridobitev srednje strokovne izobrazbe s področja zdravstvene nege.

V skladu z določili 9. člena Zakona o poklicnem in strokovnem izobraževanju (Uradni list RS, št. 79/06 in 68/17) se **izobraževalni programi** za pridobitev poklicne oziroma strokovne izobrazbe oblikujejo na podlagi **poklicnih standardov**.

Poklicni standard je dokument, ki določa vsebino poklicne kvalifikacije na določeni ravni zahtevnosti in opredeljuje potrebna znanja, spretnosti ter splošne in poklicne zmožnosti.

Poklicni standard **srednja medicinska sestra**, ki se še uporablja, pri **opisu poklicnega standarda**, v okviru opredelitve ključnega dela – **sodelovanja pri pripravi in izvajanju diagnostično-terapevtskih postopkov in posegov ter izvajanju dajanje zdravil** – pri opredeljevanju znanj in spretnosti določa, da izvajalec:

- sodeluje pri pripravi in izvedbi diagnostično-terapevtskih postopkov in posegov,
- aplicira zdravila skozi usta, v nos, v ušesa, v oči, na kožo, na sluznice, v danko, v vagino, v stomo, po sondi, v kožo, pod kožo, v mišico.

-

Poklicni standard srednja medicinska sestra tako **ne omogoča pridobitev znanj in spretnosti** za izvedbo intravenozne terapije.

Poklicni standard **srednja medicinska sestra** in na podlagi poklicnega standarda sprejet **srednješolski izobraževalni program Zdravstvena nega** (Uradni list RS št. 53/2008) in Zdravstvena nega (SI), (Uradni list RS št. 12/2017), katerega zadnji vpis v program je potekel 1. 9. 2018, določata, da izvajalec v okviru formalnega izobraževanja pridobi znanja, spretnosti in veščine za izvajanje **diagnostično-terapevtske posege v okviru svojih pooblastil**.

Dijaki v okviru srednješolskega izobraževalnega programa Zdravstvene nege na podlagi poklicnega standarda srednja medicinska sestra **ne pridobijo znanj, veščin in spretnosti za aplikacijo intravenozne terapije**, omenjena aktivnost pa posledično v dokumentu **Poklicne kompetence in aktivnosti izvajalcev v dejavnosti zdravstvene nege (2019) ni kompetenca** tehnika zdravstvene nege.

Kompetence, ki jih po končanem srednješolskem strokovnem poklicnem izobraževanju in izobraževalnem programu prve stopnje pridobijo dijaki in študentje, se v skladu s slovenskim ogrodjem kvalifikacij (SOK) uvrščajo v različne ravni zahtevnosti glede na učne izide. Izobraževanje v zdravstveni negi poteka v Sloveniji na srednješolski (5. raven SOK) in visokošolski strokovni ravni (7. raven SOK), katerih kompetence so različne.

Ob tem poudarjamo, da je zmotno zahtevnost zdravstvene nege presoјati samo v luči veščine izvedbe posameznega diagnostično-terapevtskega posega in ob tem ne upoštevati zahtevnosti in kompleksnosti aktivnosti spremljanja izidov in učinkov intervencij zdravstvene nege in zdravljenja.

Pri opredeljevanju vsebine izobraževalnih programov in kompetenc izvajalcev zdravstvene nege je treba upoštevati določila Direktive 2005/36/ES o priznavanju poklicnih kvalifikacij in Direktive 2013/55/EU o spremembi Direktive 2005/36/ES, ki v evropskem prostoru **regulirata medicinsko sestro za splošno zdravstveno nego**, upoštevajoč določila 64. člena ZZDej pa omenjene minimalne pogoje usposobljenosti v R Sloveniji izpolnjuje **diplomirana medicinska sestra/diplomirani zdravstvenik**.

S pozdravi.

Monika Ažman,
predsednica Zbornice – Zveze

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Monika Ažman', written in a cursive style.